

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมเป็นที่ทราบกันว่ามีความเสี่ยงสูงและต้องอาศัยปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เป็นต้นว่าปุ๋ยเคมี สารเคมี พันธุ์พืชที่ดีมีคุณภาพ เมื่อผลิตผลออกมาก็ต้องตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งการตลาดเป็นปัญหาอันหนึ่งที่เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ตามโครงสร้างและระบบการตลาดที่ไม่เป็นธรรม ได้อาศัยความอ่อนแอของสังคมเกษตรกรรมในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของเกษตรกร ที่ต้องใช้แรงกายแรงใจในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีพ สิ่งเหล่านี้มีให้เห็นอยู่ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา แต่หลังจากปี พ.ศ. 2459 ประเทศไทยได้นำระบบสหกรณ์เข้ามาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการถูกเอารัดเอาเปรียบของสังคมเกษตรกรก็ยังมิให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรในกลุ่มที่มีความอ่อนแอก็ยังคงเป็นเครื่องมือของพ่อค้าคนกลาง แล้วระบบสหกรณ์จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

สถาบันเกษตรกรที่เรียกว่า “สหกรณ์” ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่เชื่อกันโดยทั่วไปว่าสามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความร่มเย็นเป็นสุขภายใต้การช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดมั่นในคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง โดยมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกัน มีความเที่ยงธรรมและความรู้รักสามัคคี โดยมีสมาชิกที่เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมและซื่อสัตย์ โปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ตามหลักการของสหกรณ์เป็นองค์กรที่ประชาชนมีอาชีพเดียวกัน มีปัญหาเหมือน ๆ กัน มาร่วมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อที่จะดำเนินธุรกิจทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของมวลสมาชิก โดยไม่มุ่งเน้นผลกำไร ดำเนินการและควบคุมตามหลักประชาธิปไตย โดยทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของสหกรณ์ ซึ่งต้องมีการร่วมแรง ร่วมใจ และมีการทำงานด้วยความสมัครใจ

สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีการดำเนินธุรกิจหลายอย่าง เพื่อช่วยเหลือมวลสมาชิกได้แก่ ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ธุรกิจรวบรวม ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จากการธุรกิจดังกล่าว ทำให้มีกำไรสุทธิในปี พ.ศ.2557 จำนวน 5,593,896.81 บาท ซึ่งทำให้สหกรณ์ได้พัฒนาจนสามารถเป็นที่ต้องการของมวลสมาชิกเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสหกรณ์ยังมีปัญหาในหลายด้านเพราะสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ที่สุดของอำเภอพร้าว มีทุนดำเนินงาน 398,335,039.65 บาท สมาชิกอยู่กระจัดกระจายตามตำบลต่าง ๆ ของอำเภอพร้าว ทำให้การเข้าไปติดต่อประสานงาน การสื่อสาร รวมถึงการขอความร่วมมือในกิจกรรมที่สหกรณ์ดำเนินการเป็นไปได้ยากขึ้น รวมถึงพฤติกรรมของสมาชิกที่มาใช้บริการกับสหกรณ์แตกต่างกัน สมาชิกบางรายมาใช้บริการเพียงการกู้เงินไปเป็นทุนในการทำการเกษตร บางรายกู้ปัจจัยการผลิต บางรายมาเพื่อซื้อสินค้า จากพฤติกรรมดังกล่าวนี้อาจกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ดังนั้น การที่สหกรณ์ทราบถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ จึงสามารถนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก เพื่อให้สหกรณ์สามารถให้บริการได้ตรงตามความต้องการของสมาชิก นอกจากนี้ ยังนำมาใช้เป็นแนวทางการแนะนำส่งเสริมสมาชิกสหกรณ์ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจของสหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นด้วย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจและระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด เพื่อจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ ต่อการกำหนดแผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด ได้

คำถามการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สหกรณ์สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด เพื่อให้การดำเนินธุรกิจไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เป็นแนวทางการแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่
 - 1.1 ความมั่นคงของสหกรณ์
 - 1.2 ความน่าเชื่อถือของกรรมการดำเนินการ
 - 1.3 ความรู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์
 - 1.4 การให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
 - 1.5 สถานที่ตั้งของสหกรณ์เหมาะสม
 - 1.6 เป็นแหล่งเงินทุน (กู้ยืม)
 - 1.7 ความสะดวกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์
 - 1.8 ผลตอบแทนที่ได้รับ (เงินปันผล/เงินเฉลี่ยคืน)
 - 1.9 ศักยภาพ (เช่น ค่ารักษาพยาบาล)
 - 1.10 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์
2. ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ 4 ด้าน คือ
 - 2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
 - 2.4 การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาจากประชากรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3,846 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2557 (รายงานกิจการประจำปี 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากำหนดขนาดโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973:125) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 362 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยจะดำเนินการศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำศึกษาและเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ หมายถึง ปัจจัยที่มีส่วนร่วมต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบด้วย ความมั่นคงของสหกรณ์ ความน่าเชื่อถือของกรรมการดำเนินการ ความรู้สึกเป็นเจ้าของของสหกรณ์ การบริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ สถานที่ตั้งของสหกรณ์เหมาะสม เป็นแหล่งเงินทุน ความสะดวกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ ผลตอบแทนที่ได้รับ สวัสดิการจากสหกรณ์ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์พร้าว

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอร่างระเบียบข้อบังคับ การประชุมกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ การเสนอแผนการดำเนินงานและการใช้จ่ายประจำปี การเสนอ

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี การคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการได้เข้าร่วม
กิจกรรมผลิตสินค้าที่สหกรณ์ผลิตขึ้น ได้ประชาสัมพันธ์ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก
สหกรณ์ การเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ การ
ตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการซื้อสินค้า การขายสินค้า การ
ฝากเงินและกู้เงิน การรับเงินปันผลและเฉลี่ยคืนและสวัสดิการต่างๆ ของสหกรณ์การเกษตรพร้าว
จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดแนวทางใน
การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์
คณะกรรมการดำเนินงาน การเสนอปัญหาและแนวทางการประเมินผลสหกรณ์ การแก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้นหลังจากการประเมินผลสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด